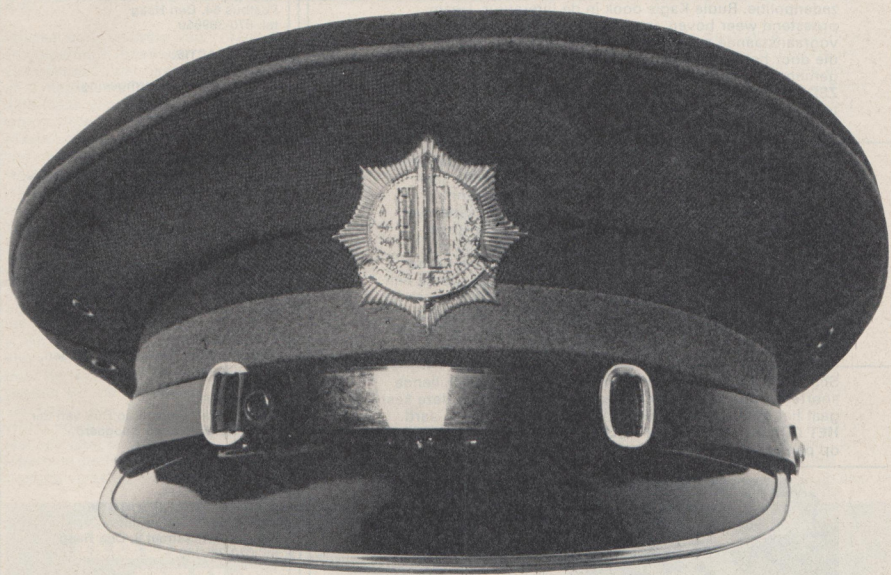

seks tant

Losse nummers f 1,95/30 Bfr.
Maandblad van de NVSH febr. '77 no. 2

DOSSIER ZEDENPOLITIE

**"Ja, het is altijd een geheimzinnige
tak van het politiecorps geweest.
Een beetje excentriek.
Een apart slag mensen werkte er."**

DOSSIER ZEDENPOLITIE

Okke, die nieuwsgierig was opgestaan, keek over mijn schouder mee en uitte toen een kreet van verbazing. „Nou, dat is niet mis! Grote hemel, hoe komt het kind daaraan?" Ik kon mij zijn verbazing, jong rechercheur als hij was met nog weinig ervaring, levendig voorstellen. Trouwens, ook ik zelf was een weinig onthutst. De kaart was zo pornografisch en liederlijk van voorstelling, als ik nog

maar zelden gezien had. (...)
„En, Marietje," hernam ik, „geeft ome Frans wel meer van die plaatjes weg?" „Dat weet ik niet, mijnheer." „Komen er wel eens meisjes bij ome Frans?" viste ik verder. „O ja, een heleboel." „Wel, wel, weet je de namen van die meisjes en waar ze wonen?" „O ja, mijnheer," riep Marietje vol trots en zij noemde de namen van een vijftal meisjes, die Okke zich

haastte te noteren. Ik deed heel verwonderd. „Jonge, jonge, wat een feest bij die ome Frans! En wat doen die meisjes daar dan, Marietje?" „Neeltje de Vries doet boodschappen voor hem, maar de anderen komen er spelen." „O ja?" „Ja, mijnheer, ze spelen krijgertje om de tafel door de kamer. Ome Frans doet dan zijn broek uit en dat moeten de meisjes dan ook doen van ome Frans. En

dan gaat hij met ze stoeien en dan valt hij bovenop ze en hij kriebelt ze dan overal en dan moeten ze zo lachen, zeggen ze. En als ze gestoeid hebben, dan krijgen ze lekkers." Het kind keek mij met haar vrolijke kijkers open aan. Ik vond het welletjes, stond op en zei: „Kom, Marietje, ga nou maar spelen, hoor." Uit: *De Groene Deur, de strijd van de zedenpolitie*, door K. Groen, uitg. Daamen, Den Haag, 1958

Een verkeersagent is bereid, alles over het verkeer te vertellen. Menige diender bij de Kinderpolitie durft er rond voor uit te komen, dat het met de rechten van een in de armen van vrouwe justitia gedreven minderjarige bedroevend is gesteld. De agenten van de narcoticabrigade zijn terughoudender, maar ook zij schromen doorgaans niet, hun vrees voor de in hun ogen catastrofale gevolgen van toenemend

druggebruik onder woorden te brengen. Alleen de zedenpolitie zwijgt. Zij doet haar werk – handhaving van wat onder „goede zeden" wordt verstaan – in het verborgene. En zwijgt. „Ja, het is altijd een geheimzinnige tak van het politiecorps geweest, een beetje excentriek; een apart slag mensen werkte er," erkent de Rotterdamse hoofdinspekteur Bouwe Kalma, zelf chef van de maasstedelijke zedenpolitie. Hij herinnert zich anekdotes en verhalen van vroeger waaruit dat

naar voren komt: „Rond de jaren dertig droegen de mannen van de Rotterdamse zedenpolitie bolhoeden en paraplu's; daarin onderscheidde zij zich van de overige rechercheurs. Ze werden met égards behandeld." In de populaire boekjes die de voormalige zedenrechercheur K. Groen over zijn wederwaardigheden schreef (*De Groene Deur, Kamer 13, Hallo, hier de zedenpolitie!*) duikt steeds weer het heilige ontzag van eenvoudige burgers op, als

de zedenpolitie haar ware identiteit bekend maakt: „...Ik besloot mij te legitimeren. De ervaring had mij geleerd, dat het woord „Zedenrecherche" meermalen zijn uitwerking niet miste. Zo was het ook hier. Niet zodra hadden wij onze ambtsspenning vertoond, of alle stroefheid verdween. Zij lachte vriendelijk. „Volgt u mij maar heren!"

Hypocrisie
De zedenpolitie lijkt de laatste tijd enigermate in vertwijfeling geraakt. De

In antwoord op uw bovenaangehaald schrijven moge ik U berichten, dat het niet op de weg van de zedenpolitie ligt, antwoord te geven op vragen als door U gesteld. Eventueel cijfermateriaal zou U kunnen trachten te verkrijgen via het Centraal Bureau Statistiek.

zeden zijn niet meer wat ze waren. Wat gisteren nog aanstootelijk voor de eerbearheid werd genoemd, is dat vandaag niet meer. De zedenpolitie is preuts: ambtshalve gedwongen om op te treden tegen zaken, die niemand in z'n vrijheid of bestaanszekerheid bedreigen – maar waartegen nochtans moet worden opgetreden; omdat dit nu eenmaal in de wet staat. Die zedenwet is verouderd: de gemeente Rotterdam heeft – nu het plannen heeft tot uitbating van een eroscentrum – aangedrongen op wijziging van het wetsartikel, dat de exploitant van een bordel nog altijd strafbaar stelt. Het vage karakter van de taak die de zedenpolitie – behalve het toezicht op prostitutie en het ophefden van seksuele misdrijven – moet uitvoeren, komt doordat het verre van duidelijk is, welke belangen de wetgever bij de strafbaarstelling van de zedendelicten heeft willen beschermen. In een artikel, dat in 1961 in het *Tijdschrift voor Strafrecht* verscheen, betoogde de hoogleraar mr. J.M. van Bemmelen dat het belangrijkste probleem van de zedelijkheidswetgeving was, dat noch de burgerlijke noch de strafrechter er in slaagt, om het seksuele leven geheel volgens een vast principe te regelen. Dat heeft tot gevolg, dat elke strafbaarstelling op dit gebied tot een zekere *hypocrisie* leidt, schreef Van Bemmelen. De wetgever stond voor een dilemma, toen er sprake was van het opnemen van zedendelicten in het wetboek: „*Moest hij zich storen aan het „volksgeweten” en alles strafbaar stellen dat door*

dit volksgeweten werd afgekeurd, of had hij zich strikt te beperken tot feiten, waardoor de openbare eerbearheid wordt aangerand en die derhalve de openbare orde en zedelijkheid grof verstoren.”

De wetgever koos voor het laatste, maar de hypocrisie bleef er bij de zedenpolitie ingebakken zitten. Een fraai voorbeeld daarvan is het verhaal van een Amsterdamse *filmverhuurder*, die vertelt dat de zedenpolitie – op inspectieacht naar zinneprikkende lichtbeelden – tijdelijk een dozijn rolprenten in beslag nam. Veertien dagen later kwam één van de rechercheurs de filmdozen terug bezorgen: het materiaal kon er mee door want het was de mazen van de wet gepasseerd. „Maar,” vertelt onze filmverhuurder, „die man van de zedenpolitie heeft toen meteen, op eigen rekening, privé, een rits andere films van me gehuurd; het is een van m'n beste klanten geworden, hij komt hier nog vaak.” Het geweten van de wetgever hoeft nog niet het geweten van de zedenpolitie te zijn.

Vragenlijst

We besloten de proef op de som te nemen. Ten einde een begin te maken met het doorbreken van de muur van autoritaire geheimzinnigheid, die het instituut zedenpolitie onzichtbaar maakt voor de buitenwereld, schreven we in totaal achtendertig commissarissen van politie in achtendertig Nederlandse gemeenten aan om te horen, hoe daar tegen een aantal maatschappelijke ontwikkelingen werd aangekeken. We stelden

een lijst met elf vragen samen en schreven in onze begeleidende brief, dat het hier ging „om vragen, waarvan de beantwoording zowel openbaarheid als duidelijkheid over de taakopvatting en -uitvoering van de zedenpolitie zeer zijn gediend. Het publiek heeft er recht op, hierover optimaal geïnformeerd te zijn.”

Immiddels is de uiterlijke inzendentijns van de vragenlijsten al bijna een week verstreken, op het moment dat ik dit schrijf. Het aantal min of meer positieve reacties is aan de vingers van één hand te tellen: slechts vier van de achtendertig ondervraagden vulden de lijst in en stuurden hem op. Elf commissarissen weigerden omdat „*beantwoording van de door u gestelde vragen niet op het terrein van de politie ligt*” (gemeentepolitie Gouda) of omdat „*een onderwerp als het instituut zedenpolitie zich niet leent voor een benadering zoals die u voor ogen staat*” (Middelburg), of omdat „*om dienstredenen niet tot beantwoording van de vragen kan worden overgegaan*” (Coevorden), of omdat „*de aard en de suggestiviteit van de vragen zodanig is, dat ik ernstige twijfels heb over de objectiviteit waarmee het onderwerp in uw blad zal worden benaderd*” (Assen), of omdat „*de aard van de vragen te persoonlijk was*.” (Den Helder).

De commissaris van politie te Enschede nam contact op met zijn collega's in Amsterdam, Arnhem, Eindhoven, Haarlem, Nijmegen, Utrecht, Rotterdam en Tilburg. De vragen hadden hem en de collega's waarmee hij contact had opgenomen

kennelijk nogal in verlegenheid gebracht. De enquête werd getorpedeerd, want – zo schreef hoofdcommissaris J. Valken uit Enschede – „na mijnerzijds gevoerd overleg kwamen de door u geadresseerden en ik tot de conclusie, dat een gezamenlijk beantwoorden van uw brief wellicht de meest praktische oplossing zou zijn. In dit verband wil ik u meedelen, dat het gezien de aard van de vraagstelling in het enquêteformulier, in ons voornemen ligt, ons nader over uw verzoek te beraden. Zodra ons standpunt in dezen bekend is, zal ik u hierover, wederom namens mijn collega's, informeren.” We hebben, op het moment dat ik dit schrijf, nog steeds niks van de man gehoord. Wat we dan wel voor moeilijke zaken aan de commissarissen van politie en, als die bestonden, hun chefs van de afdelingen zedenpolitie (die alleen aan de grote politiecorpsen verbonden zijn) hebben voorgelegd? Bijvoorbeeld: bent u van mening, dat Nederland in zaken die op het terrein van de zedenpolitie liggen, een progressievere, een conservatievere of een vrijwel parallel beleid ten opzichte van het buitenland hanteert? Hoofdinspecteur-corpschef R.O. Metzlaar van de gemeentepolitie te Heerenveen zegt „dat niet te kunnen beoordelen,” de commissaris van Appingedam antwoordt dat er naar zijn mening van een „duidelijk progressievere beleid sprake is,” diens collega te Vlissingen meent dat „elke uitspraak in die richting een grove generalisatie zou zijn; er zijn evenveel modellen als er landen zijn. Waarschijnlijk meer, dus zo

PLATENKAMP: Eh, ik ben getrouwd, nou - dan weet ik als man: dat en dat zijn de spelregels en daar heb ik me aan te houden.

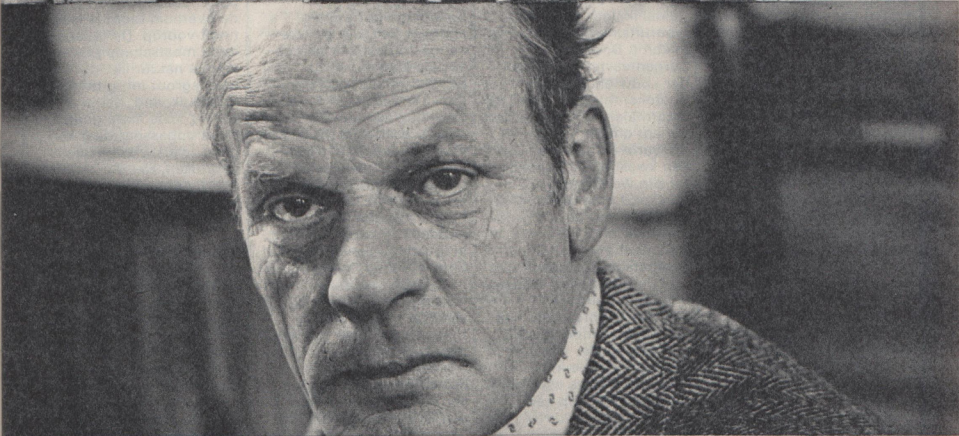
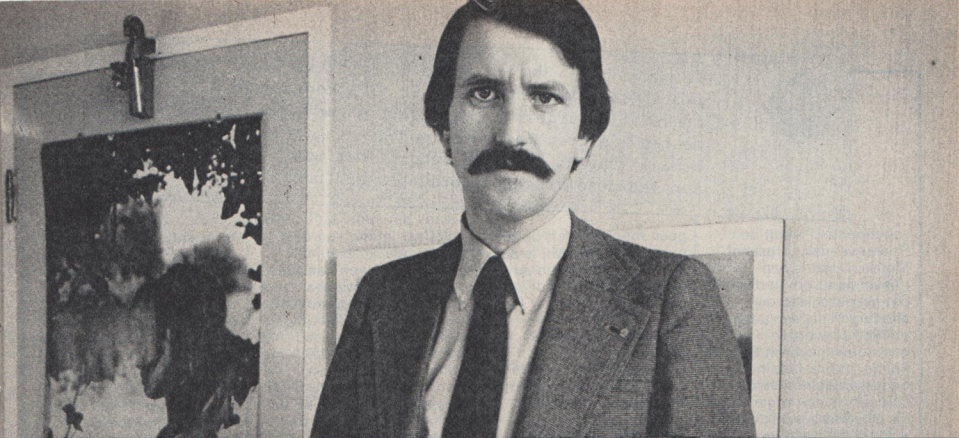
VAN ANDEL: Tja, het Flikkerfront... Ik ken die groep en ik moet zeggen, alleen die naam al stuit me tegen de borst; ik heb er moeite mee dat uit te spreken.

KALMA: Als iemand zegt: de zedenpolitie is er alleen om zedenmisdrijven op te lossen, dan zeg ik: laten we de tent dan meteen maar sluiten.

niet te beantwoorden" en het commissariaat van politie te Roermond brengt te berde - hoewel het oktobernummer van Sekstant niet de Vlaamse verkoop in mocht - dat „Nederland een parallel beleid voert ten opzichte van de direct omliggende landen zoals Duitsland en België."

„Seksueel afwijkend"

Onthullend zijn de antwoorden op de vraag, of er bezwaar zou bestaan tegen indiensttreding van een „seksueel afwijkende" ambtenaar als lid van het zedenrecherche-corps. De commissaris van politie te Roermond zegt dergelijke bezwaren niet te koesteren („tenzij betrokkene bij het publiek als zodanig bekend is; in dat geval zal het de privacy van de betreffende ambtenaar bemoeilijken"), die van Appingedam antwoordt daarentegen met een simpel ja en op de antwoordformulieren van de politie van Heerenveen („adspirant politieambtenaren worden psychologisch getest en lichamelijk gekeurd; voorzover mij bekend vindt er geen test ter vaststelling van „sexuele afwijkingen" plaats) en Vlissingen („afhankelijk van de aard van de afwijking en de leeftijd van de ambtenaar; in het algemeen zou ik de vraag overigens wel bevestigend beantwoorden") wordt de kwestie behendig omzeild. Het matige resultaat van onze rondvraag bevestigt op verschillende punten dat, wat we eigenlijk al vermoedden. De politie en dus ook de zedenpolitie is nog steeds een mysterieus escadron van speurneuzende heren met bolhoeden, die in opdracht van het „volksgevoel" (dat niet te peilen valt) de openbare eerbaarheid bewaken, zonder overigens de uitvoering van die opdracht erg in de schijnwerpers van de openbaarheid te willen verrichten. „Er bestaat geen

In antwoord op Uw opgemelde brief bericht ik U dat ik, afgezien van het feit dat mijn korps geen afzonderlijke afdeling zedenpolitie kent, meen af te moeten zien van het beantwoorden van de door U gestelde vragen. Mijns inziens is met het beantwoorden van deze vragen de openbaarheid noch de duidelijke

zedenpolitie," vindt de Heerenveense corpschef Metzlaar. Het is een misverstand om te denken, dat gespecialiseerde afdelingen als een „aparte" politie kan worden beschouwd, schrijft hij. „De Politie, in ons land nog onverdeeld in vele corpsen, is een organisatie die in ondergeschiktheid van het bevoegd gezag de opgedragen taken verricht. Daarbij worden ervaringen opgedaan, welke eventueel op eigen initiatief, dan wel desgevraagd, aan de autoriteiten meegedeeld kunnen worden. Een ambtenaar heeft uiteraard een eigen mening en kan in onze democratie bijvoorbeeld lid van uw vereniging (de NVSH dus – RK) zijn, maar de Politie heeft geen eigen mening. We zijn gelukkig nog geen politiestaat."

Een politie zonder mening kan – vooral als het om zo nauw met denkrant verwante zaken als zeden en normen gaat, die zij dient te bewaken – gevaarlijk zijn. Het is ook niet waar.

Zo laat bijvoorbeeld de politiecommissaris van Appingedam desgevraagd weten, *principieel* tegenstander van abortus te zijn. Zijn collega in Roermond ontkent beantwoording van de vraag, of legalisatie van abortus zijns inziens noodzakelijk is: „De politie zal zodanig handelen als de wetgeving te zijner tijd ten aanzien van dat vraagstuk zal zijn," zijn collega in Vlissingen vindt, dat het woordje „noodzakelijk" in onze vraagstelling hem de mogelijkheid beneemt, „genuanceerd te antwoorden" en hoofdinspecteur Metzlaar uit Heerenveen houdt zijn bewering, dat de politie

geen mening heeft op dit punt, staande: „Mij is door de autoriteiten geen advies gevraagd betreffende dit punt."

Controle vrijwel nihil

Bouwe Kalma, hoofdinspecteur van de zeden- en kinderpolitie in Rotterdam, weet wat de gevolgen voor een politieman zijn, als deze duidelijk voor een (voorstrevelende) mening uitkomt. Door burgemeester André van der Louw en zijn hoofdcommissaris werd hij meermalen in het openbaar berispt omdat hij bijvoorbeeld ten tijde van een kwestie, die duidelijk tot zijn werkterrein gerekend mag worden, de bezetting van de abortuskliniek Bloemendreef in Heemstede, zijn solidariteit met de bezette vrouwen betuigde. Kalma is verklaard voorstander van een meer democratische controle op de gemeentepolitie in Nederland. Deze controle is, zeg hij onlangs op een verzadering van de kritische juristenbond Coornhertliga, deze controle is op dit ogenblik *vrijwel nihil*, „met name waar het gaat om optreden van de politie met betrekking tot de openbare orde en veiligheid." Op zijn minst zouden de gemeenteraden zich meer met controle op het politiebeleid en het politie-optreden kunnen bezig houden, vindt Kalma, temeer, omdat binnen de politiekorpsen geheime diensten bestaan. Hij betreurt het, dat bij het politiewerk de nadruk nog steeds zo op de repressieve kanten van het vak ligt. Kalma tegen zijn Coornhert-gehoor: „De politie is nog

steeds het apparaat voor de instandhouding van de gevestigde orde. Bij de politie lonkt men naar de sterke man. Het apparaat is sterk behoudend en rechts. De toevloed van jeugdigen bij de politie beïnvloedt het apparaat niet. Dat komt me' name door de opleiding." Het militaire element krijgt steeds meer nadruk bij de politie. Het liefst zou de hoofdinspecteur een opleiding voor politie-agenten zien, die de grotere aandacht besteedt aan de sociale kanten van het beroep. Kalma, geciteerd door De Volkskrant: „Die opleiding zou aan de sociale academie moeten plaatsvinden. Ik ben het met de Eindhovense burgemeester Van der Lee eens, dat een aankomend politieman een tijdje zou moeten meelopen bij de hulpverleningsdiensten."

Bouwe Kalma, daags na het uitspreken van deze woorden (die natuurlijk weer de nodige woede zijner superieuren opriepen) opgezocht in zijn werkkamer in het Rotterdamse hoofdbureau van politie, onderstreept in een lang gesprek, dat het „per definitie hulpverlening eerste lijn is, wat de zedenpolitie doet. Als iemand zegt: *de zedenpolitie is er alleen, om zedenmisdriven op te lossen*, dan zeg ik: *laten we de tent dan meteen maar sluiten*. Je bent, als je bij de zedenpolitie werkt, natuurlijk opsporingsambtenaar, maar dat sluit naar mijn overtuiging niet uit, dat je wel degelijk hulpverlenend werk moet doen. De eerste opvang is de belangrijkste. Als bij de politie een man wordt binnengebracht, verdacht van ontucht met een minderjarige, en men zou beginnen met tegen zo'n man uit te varen van

jij, vieze, gore, vuile – dan zou dat tekenend zijn voor de betrokken politie-ambtenaar, afgezien van hetgeen zo iets bij de aangehoudene teweeg brengt. Mogelijk nog diepere wanhoop en verlies van vertrouwen in degenen die hem zouden moeten helpen." Aan de andere kant – de mogelijkheden zijn beperkt. Kalma: „Je bent natuurlijk overheid en de overheid loopt helaas nooit voorop. De taboes die in de maatschappij leven, vind je natuurlijk levensgroot terug bij de politie. Ik vind, dat je bij de zedenpolitie extra goed moet oppassen; daar kun je geen zwart-wit-denkers gebruiken. Het denken van een zedenpolitie-man is bepalend voor zijn hele aanpak van zaken."

Absoluut bordeelverbod

Bij de zedenpolitie gaat het om het handhaven van de openbare orde. De openbare orde is een in de wet opgenomen term, waaronder alles verstaan wordt, dat te maken heeft met het voorkomen van overlast van de ene burger voor de ander. Op zedelijk gebied is die „overlast" ineens een wat moeilijk te hanteren begrip geworden. Kalma: „Ik noem maar wat; een prostitutie is vrij haar beroep uit te oefenen. Alleen als ze bepaalde dingen doet, bijvoorbeeld tijdens het op straat lopen haar rok optillen, om mannen te lokken, dan is dat strafbaar. Je zou je kunnen afvragen waarom. Een ander prijst zijn waar toch ook aan!" Misschien dat het wetboek van strafrecht het ons kan vertellen. De „Wet van den 20sten mei 1911 tot bestrijding van zedeloosheid" betekende een verscherping van de wet, die vóór die tijd van

In antwoord op Uw hierboven aangehaalde brief bericht ik U dat ik niet de vrijheid kan vinden om de gevraagde medewerking te verlenen.

De reden hiervoor is dat ik meen dat een onderwerp als het instituut zedenpolitie zich niet leent voor een benadering zoals die U voor ogen staat, doch veel eerder voor een wetenschappelijk onderbouwde studie. Op grond van de uitkom-

kracht was en in 1886 werd aangenomen. De bekende leraar Van Houten (beroemd geworden vanwege zijn wetgeving, die kinderarbeid aan banden legde) stelde zich in 1886 op het standpunt, dat een meisje, dat zich vrijwillig als *pensionnaire* in een borddeel liet opnemen, daarin niet belemmerd zou moeten worden. Hij meende, dat „de leeftijd van 23 jaren“ (zoals was voorgesteld) „veel te hoog is genomen. Het is een bekende zaak, dat de verwijdering van meisjes beneden de 21 jaren uit het borddeel generlei vrucht voor de zedelijkheid afwerpt, want wat uit het borddeel wordt verwijderd, keert op andere plaatsen weder terug.“ Van Houten bepleitte „vrijlating van diegenen boven de 16 jaren die uit eigen beweging, vrijwillig, pensionnaire zijn in een borddeel.“ Het liberalisme zegevierde: de zedelijkheidswet van 1886 liet de prostitutie geheel onbestreden. De Wet van den 20sten mei 1911 tot bestrijding van zedeloosheid hield daarentegen een absoluut borddeelverbod (art. 250 bis) in. De prostitutie op zichzelf werd niet strafbaar gesteld, maar het was wel verboden een borddeel te exploiteren, terwijl vrouwenhandel en souteneursschap eveneens vervolgd konden worden. De erkenning van het beroep borddeelhoudster (die er onder aandrang van Van Houten in de wet van 1886 nog wel was geweest) kwam daarmee te vervallen. Dat was de landelijke wet en die is – tot op de dag, dat de minister van Justitie over gaat tot het aanvaarden van de voorstellen die de commissie zedelijkheidswetgeving

onder voorzitterschap van de Leidse hoogleraar Melay op papier heeft gezet – nog steeds van kracht. Daarnaast zijn er nog allerlei plaatselijke bepalingen in de Algemene Politieverordening mogelijk. Zo kent 's-Hertogenbosch als enige stad in Nederland een verbod, het beroep van publieke vrouw uit te oefenen. In Arnhem, Ede en Apeldoorn treedt de politie streng op tegen lifende tippelaars: via de plaatselijke verordening bestaat daar zelfs de mogelijkheid, tegen genoemde vrouwen een *verblijfsontzegging* uit te vaardigen, waarbij voor een periode van „ten hoogste drie maanden door de Commissaris van Politie in het belang van de openbare zedelijkheid haar verboden wordt, zich gedurende bepaalde uren op bepaalde wegen op te houden.“

Prostitutiebeleid

Het prostitutiebeleid verschilt trouwens ook verder van plaats tot plaats; de over „onderbezetting“ klagende zedenpolitie heeft er gewoonlijk haar handen vol aan. De Algemene Politieverordening van Utrecht verbiedt, „zich op een zodanige wijze achter of in een raam- of deuropening te bevinden, dat redelijkerwijs kan worden aangenomen, dat hij of zij zich aldaar ophoudt om tot ontucht uit te nodigen“. Alleen in één van de 35, aan de politie bekende, woonboten aan het Zandpad – daar mag het ook. In *Den Haag* hebben de burgemeester en zijn wethouders straten aangewezen, waar publieke vrouwen hun beroep mogen uitoefenen – in alle andere, niet aangewezen straten is het dus strafbaar.

In *Groningen* is de prostitutie geconcentreerd in drie buurten in de binnenstad. De zedenpolitie probeert daar met man en macht uitbreiding buiten die wijken te voorkomen, maar dat valt niet mee. De politie van Groningen gaat daarbij min of meer zelfstandig te werk en bedient zich van slinkse methoden ten einde de opvallende onzedelijkheid te keren. Een sex-club ging dicht – niet omdat het een sex-club was, maar omdat de eigenaar ervan niet over een *drankvergunning* beschikte. Voor een borddeel, dat zich buiten de bestaande hoerenbuurten had gevestigd, stond een paar dagen lang een politiemannet te posten. De prostitutie en haar potentiële klanten kregen het daar benauwd van en de tent ging dicht. In *Zeeuws-Vlaanderen* weten de plaatselijke overheden helemaal niet meer, wat ze moeten doen: dank zij de seksuele onderdrukking die in België op alle fronten wordt uitgeoefend, ontstond er een ware explosie van sex-winkels, sex-clubs, sex-bioskopen, sex-theaters en sex-boederijen. Alleen al het nietige plaatsje Hulst telt twaalf sex-bioskopen, in het klederdrachtige Terneuzen komt sinds kort warempel raamprostitutie voor. De mogelijkheden daar wat tegen te doen, zijn beperkt, klagen de lokale autoriteiten. In Hulst kon alleen maar een haastige bepaling aan de Algemene Politie Verordening worden toegevoegd, waardoor het – met het oog op de *verkeersveiligheid* – mogelijk werd, eigenaren van sex-boetieks voor te schrijven, hun etalageruit te blinderen. De Politiecommissie van de Vereniging van

Nederlandse Gemeenten stelde een werkgroep in, die zichzelf gaitig *De Sexclub* noemde. Die werkgroep stelde na een grondige bestudering van het probleem vast, dat het werk van de zedenpolitie er de laatste jaren niet eenvoudiger op is geworden. Het rapport somt op: „...optreden van souteneurs, die zich van weinig wetten of geboden iets aantrekken... het optreden van de prostitutie op zoek naar een klant is agressiever geworden...“ Conclusie van de werkgroep: „Soms wordt wel gesproken over integratie van de prostitutie in de samenleving. Het is niet altijd duidelijk wat daarmee wordt bedoeld. Geïntegreerde openlijke prostitutie lijkt niet te bestaan. Iets anders is de eventuele resocialisatie van prostituties“. De stad die, ondanks alles, de minste problemen met de prostitutie schijnt te hebben, is Amsterdam. Bordelen en clubs worden er met rust gelaten, als er tenminste geen minderjarige of buitenlandse meisjes zijn. De Amsterdamse zedenpolitie heeft andere zaken aan haar hoofd: in volgorde van belangrijkheid gaat het om aanrandingen, verkrachtingen, schennis van de openbare eerbaarheid en ontuchtzaken. De tien mannelijke en twee vrouwelijke rechercheurs die zich in een stad met anderhalf miljoen inwoners met zedenzaken mogen bezig houden, komen tijd en handen te kort. Tien politiemannen en twee politievrouwen...

Opsporingsbrigade

„Ze komen uit het politievak, het zijn allemaal vervolg op pag. 27

Naar aanleiding van het U ongetwijfeld bekende verzoek om inlichtingen van de redactie "Sextant", deel ik U mede dat ik gelet op de aard van de persoonlijke vragen niet aan het verzoek zal voldoen.

op en top politiemensen", zegt de Amsterdamse hoofdspecteur **Teun J. Platenkamp**, chef van de afdeling zedenpolitie trots. "In de eerste plaats werken wij dus voor justitie; wij zijn er om misdrijven op te lossen en de daders daarvan voor de rechter te brengen. Wij zijn een opsporingsbrigade."

— En het sociale werk dan, vraag ik — nieuwsgierig geworden, na hetgeen Bouwe Kalma me een paar dagen eerder verteld had. Platenkamp: „Nou, ook een opsporingsbrigade kan best wel 's sociale dingen doen." Citeert uit het blote hoofd artikel 28 van de Politiewet, waarin staat dat het de taak van de politie is, rechtsregels na te leven en hulp te verlenen aan hen, die dat nodig hebben.

— Hoe doet de Zedenpolitie dat nu, zeden naleven, vraag ik.

Platenkamp: „Ach, wie zijn wij. Het is een onafhankelijke rechter, die bepaalt wat aanstootelijk voor de eerbareheid is en wat niet. Het volksgevoel wordt door het Openbaar Ministerie vertegenwoordigd; dat Openbaar Ministerie wordt weer gevoerd door uitspraken van de rechter en als die er niet uit komt, wordt het iets voor de Hoge Raad. Met al die uitspraken doen wij ook weer ons voordeel; zo maak je een geleidelijke evolutie mee, hè." Vertelt, dat de zedenpolitie zich geen oordeel heeft aan te matigen over een pedofiel of een homofiel of een moordenaar of wat dan ook: „Wij moeten gewoon ons werk doen, verder niet". Over pedofilie: „Kijk,

die mensen menen dat zij in hun recht staan; die proberen goed te praten, wat zij hebben gedaan. Ik vind dat niet terecht; dat moet zo'n man niet doen, vind ik. Hij heeft een overtreding begaan, punt uit en over het al dan niet rechtvaardige van een eventuele vervolging moet hij dan niet in debat gaan met een rechercheur, die ook gewoon zijn werk moet doen. Het gekke is, dat in kringen van seksueel-afwijkenden de tolerantie maar heel klein is, terwijl men zich probeert af te zetten tegen de discriminatie die men ondergaat. Die intolerantie... heel vreemd. Men staat niet toe, dat er ook andere opvattingen in onze samenleving zijn. Daar zet men zich dan tegen af, dat is het meteen van: die rotpolitie zou en die rotpolitie zo."

Intolerant flinkerfront

Ik begrijp de hoofdspecteur niet en vraag om een voorbeeld. Hij: „Neem bijvoorbeeld het Flikkerfront; dat zijn homo's die zo nodig moeten gaan dansen in „normale" bars, die dus voor niet-homofielen zijn bestemd. Dat ze juist daar, om anderen uit te dagen, willen dansen, vind ik persoonlijk onjuist. Zéér onjuist. Het is nu eenmaal zo, dat we in een maatschappij leven, waarin het gros van de mensen er aanstoot aan neemt, als twee mannen met elkaar staan te dansen. Dan moet je dat ook niet doen, vind ik. Ik vind, als ik een rokkostuum aantrek en dan naar een café in de Jordaan ga, dan word ik daar óók

uitgelachen. Daar moet je rekening mee houden, hoe de omgeving op jou reageert. Die intolerantie... veel homofielen, die zo tegen hun discriminatie te keer gaan, discrimineren zelf ook. Ik ken een tent in de Korte Leidsdewarsstraat: *Alleen voor vrouwen!* Daar mag ik als man niet eens naar binnen, dus ik bedoel maar: over discriminatie gesproken. Het gekke met homofielen is, ze schijnen wel eens te denken, dat alles zo maar kan. Heteroseksuelen kunnen ook maar niet zo eh... elke dag, met elke vrouw die ze tegenkomen en aardig vinden... Eh, ik ben getrouwd, nou — dan weet ik als man: dat-en-dat zijn de spelregels en daar heb ik me aan te houden." Een paar weken later, na het gesprek met de Amsterdamse hoofdspecteur Platenkamp, vind ik de Haagse commissaris W.A. van Andel, hoofd zeden- en kinderpolitie in de residentie tegenover me, die in dat gesprek de aversie van zijn Amsterdamse collega tegen het Flikkerfront zou delen. Van Andel: „Tja, het Flikkerfront... Ik ken die groep en ik moet zeggen, alleen de naam al stuit me tegen de borst; ik heb er moeite mee, dat uit te spreken. *Ik verbied mijn mensen het altijd over flikkers te hebben, als ze homofielen bedoelen — nou, dan vind ik dat homofielen zich zelf ook niet zo moeten gaan noemen.* Bovendien vind ik, dat er voor homofielen voldoende voorzieningen zijn geschapen. Hier in Den Haag heb je bijvoorbeeld aan de Stationsweg een

club voor jonge homofielen; in het begin hield ik mijn hart vast, maar nu die club draait, zeg ik: het is goed, dat zo iets er is, ik vind het een heel gezond en open systeem. Die jongeren treden op een beschaafde manier naar buiten, niet provocatief of zo, gordijnen van de club altijd open, zodat niemand zich hoeft af te vragen, wat daar binnen gebeurt. Dat noem ik nou een positieve, gezonde benadering, die aangeeft, hoe er in de samenleving met homofielen zou moeten worden omgegaan."

Overigens — maar dat ligt voor de hand — is het Flikkerfront weinig ingenomen met de houding van 's lands orde- en zedenbewaker. In het tijdschrift *Flikkerlicht* dat zij uitgeeft, verschijnen regelmatig artikelen, waaruit blijkt dat de politie geenszins tot haar beste vrienden moet worden gerekend. Er wordt gesproken van een „ongezonde belangstelling van de zijde van de politie": in parken, bij pisbakken worden de openbare ontmoetingsplaatsen sterk gecontroleerd en worden flikkers geïntimideerd. Ook homo-bars en sauna's worden door de zedenpolitie in de gaten gehouden, meestal met medewerking van de exploitanten. Schrijft Flikkerlicht: „...En dan nog vraagt de politie zich huichelachtig af, waarom homo's zo bang zijn, aangifte te doen. Er kan maar één conclusie mogelijk zijn en die is, dat de flikkerhaat zo groot is, dat de kans op een correcte behandeling meestal

4) - Bent u van mening, dat legalisatie van abortus noodzakelijk is?
de politie zal zodanig handelen als de wetgeving te zijner tijd ten aanzien van dit vraagstuk zal zijn;

uitgesloten is." Dat het trouwens nog erger kan, blijkt uit de bejegening van homofielen in de Duitse bondsrepubliek. In hun boek *Der gewöhnliche Homosexuelle* doen Martin Dannecker en Reimut Reiche er verslag van hoe de Duitse zedenpolitie op homo's jaagt: politieagenten in burger posteren zich onopvallend bij piskabben. Blijft iemand te lang binnen, dan gaan jonge, vlot geklede rechercheurs er achter aan, om bij een verdachte duidelijke homoseksuele reacties los te maken. En die reacties zijn – als ze komen – strafbaar, volgens de Duitse wet.

Aantal delicten neemt af In Nederland is het zo erg nog niet. Een blik op de door het Centraal Bureau voor de Statistiek verzamelde gegevens van het aantal zedendelicten kan zelfs het vermoeden doen rijzen, dat het werk van de zedenpolitie in de loop der jaren flink wat zoden aan de dijk gezet heeft. Onderhoudende lectuur, die Maandstatistiek Politie en Justitie. Er blijkt uit, dat seksuele misdrijven vrijwel uitsluitend door het mannelijke deel van de bevolking worden gepleegd, dat het genoemde soort delicten drie keer zo veel in de grote stad als in gemeenten met Rijkspolitie of op het platteland voorkomt, dat er de laatste jaren steeds minder zedenmisdrijven worden opgelost (het percentage is de laatste tien jaar met tien gezakt en is momenteel minder dan vijftig: minder dan de helft van alle zedenmisdrijven wordt dus tot een oplossing gebracht) en – het meest frappant – dat het aantal zedendelicten de laatste

jaren gestaag aan het afnemen is. Een beter bewijs voor de onjuistheid van het sprookje, dat de criminaliteit hand over hand zou toenemen, is er niet. De bevolking van Nederland groeit, maar toch: in het jaar 1950 kwamen er 7535 zedenmisdrijven ter kennis van de politie, in 1975 waren dat er 7215. De tussenliggende jaren vertonen eerst een geleidelijke stijging (1960: 9142 misdrijven, 1965: 9231), gevolgd door een geleidelijke daling: in 1970 waren er 8694 aangegeven delicten. De precieze getallen dateren van twee jaar geleden: in 1975 kwamen er bij de rijkspolitie 1623 klachten van een seksueel misdrijf binnen en daarvan werden er (door de afdelingen Jeugdzaken, want die behandelen, merkw aardig genoeg, dit soort dingen in de negentien districten van de Rijkspolitie) 823 opgehelderd. Bij de gemeentepolitie werd in 1975 in totaal 5245 keer aangifte van een seksueel misdrijf gedaan en daarvan werden er 2600 opgelost. In 1972 is eens nagegaan, hoe het aantal seksuele misdrijven zich onderling verhiel en daarbij kwam men uit bij de volgende percentages: in 41 procent ging het om schennis van de openbare eerbaarheid, in 6 procent om verkrachting, eveneens in 6 procent was er sprake van „vleselijke gemeenschap met kinderen“, in dertien procent werd „feitelijke aanranding der eerbaarheid“ gemeld, in 28 procent ontucht met bewustelozen of kinderen en in 6 procent ging het om ontucht door ouders, onderwijzers of andere opvoeders. Het aantal

misdrijven waarvan aangifte wordt gedaan is maar een fractie van het aantal dat gepleegd wordt. Zo wordt door strafrecht deskundigen wel gezegd, dat als het om lichtere delicten gaat (zoals het schennen van de openbare eerbaarheid) maar in hooguit twee percent van de gevallen aangifte wordt gedaan bij de politie. Vaak wordt dat achterwege gelaten omdat (zoals uit bijvoorbeeld het verhaal van het Flikkerfront bleek) de slachtoffers of andere betrokkenen niet geloven, dat daarmee werkelijk wat aan hun situatie verholpen wordt.

Het hol van de leeuw

In haar boek „Verkrachting“ laat Jeanne Doomen vrouwen aan het woord, die aangerand werden en bij wie het aangifte daarvan doen bij de zedenpolitie een hoogst onplezierige ervaring was. De schrijfster gelooft niet, dat de zedenpolitie door haar werkwijze de slachtoffers echt helpt; elders op deze pagina's legt zij nog eens uit, waarom zij dat vindt. In het jaarverslag van het Jongerenadviescentrum in Amsterdam valt te lezen, wat de ervaring van de werkgroep „Vrouwen tegen verkrachting“ met de zedenpolitie van Amsterdam is: de politie ziet de hulpverlening niet als eigenlijke taak, maar probeert wel een vrouw, die het moeilijk heeft, ergens onder te brengen. Het jaarverslag: „Uit eigen ervaring weten we dat de politie wisselend reageert. Een meisje dat door een Surinamer was verkracht, kreeg alle steun, een ander meisje, dat door een jongen, die ze in de kroeg had ontmoet, ernstig verworden en verkracht was, moest de vraag

beantwoorden of ze het niet lekker gevonden had dat haar vagina opengereten was.“

Als dit onderwerp tijdens ons gesprek ter sprake komt, zegt de Haagse zedencommissaris Van An del: „Jaja, het JAC in Amsterdam maakt zich daar nogal druk over, ik weet het. Ik ben met die vrouwen op het JAC gaan praten; ik heb me echt in het hol van de leeuw begeven. Laat ik voorop stellen dat ik met die meisjes van het JAC van mening ben, dat het voor een vrouw een vreselijke ervaring is om te worden aangerand of verkracht. Daar loopt zo'n vrouw meestal tijdens mee rond; het verwerken gaat meestal maar heel moeilijk. Ze durven er nauwelijks over te spreken, zelfs niet met hun eigen echtgenoot. Politie mensen worden er in getraind, dat zoveel mogelijk door te hebben. Aan de andere kant zitten wij met het probleem, dat die daad vooral ook juridisch moet worden bewezen. Voor de vrouwen, die dat overkomt is dat natuurlijk heel pijnlijk. Die vrouwen hebben hun ervaring gedeeltelijk verwerkt en worden dan gedwongen, dat in een gesprek met de politie opnieuw te beleven. Als hier een vrouw komt en zegt, ik wil per se door een vrouw ondervraagd worden, dan kan dat. De praktijk is alleen, dat dit bijna niet voorkomt. De praktijk is, dat die vrouwen net zo lief door een man verhoord worden, zo niet liever.“ Even later: „Je moet het probleem ook binnen z'n proporties zien. Er komen hier veel vrouwen met verhalen, waar je steil van achterover slaat. Als je dan gaat doorvragen, blijkt er van al die verhalen maar heel

weinig te kloppen. Er kwam laatst een vrouw hier met een vreselijk verhaal over een ernstige verkrachting, de rillingen liepen me over de rug. Toen we doorvroegen, bleken er bepaalde punten in haar verhaal toch niet met elkaar in overeenstemming te brengen; het bleek dat ze alles gelogen had en dat ze alleen naar ons was toegekomen om zichzelf te rehabiliteren."

Van Andel geeft een ander voorbeeld uit de praktijk. Vertelt van een *vent*, waarvan bekend is dat hij diverse aanrandingen op zijn geweten heeft: "We weten wie het is, alleen – tot nu toe heeft geen enkele vrouw een aanklacht tegen hem durven in te dienen. Maar o (zwaaiende wijsvinger) wat zou ik die kerel graag pakken. Ik praat nu als politiemannet, als opsporingsambtenaar – zo'n gefrustreerde figuur is een gevaar voor de maatschappij."

Zedenpolitie is een vak Van Andels collega te Amsterdam, hoofdinspecteur Teun Platenkamp, reageert aanvankelijk met enige wrevel op de onprettige ervaringen die vrouwen opdoen als zij bij de politie aangifte komen doen van een aanranding: "Ja, wij zijn politie, hè? Wij moeten dus alles weten, ook vaak heel pijnlijke dingen vragen, want wij moeten kunnen vaststellen of iemand ook inderdaad de waarheid spreekt." Later in het gesprek: "Wij worden wel versleten voor de vazallen van establishment en gezag, ik weet het. Maar laat ik dit zeggen: wij sturen meer mensen naar het ziekenhuis dan naar de gevangenis. Ik krijg hier regelmatig mensen binnengebracht, waarvan je direct voelt: dit zijn geen strafrechtklanten. Dan bel ik wel eens met organisaties als het JAC en zo, maar als ik dan zeg: ik heb hier een interessant geval voor jullie, kom hem of haar maar halen, dan

geven ze niet thuis. Dan is het ineens: ja, ho, wacht eens even, de cliënt moet dat zelf willen. Dat vind ik onzin, daar ben ik het niet mee eens. Ik wil ook best wel een aan heroine verslaafde jongen, die er graag zelf van af wil, helpen; dat is geen kunst, daar kan iedereen eer aan behalen. Ik heb hier mensen over de vloer gehad van dat comité Vrouwen tegen Verkrachting. De hele middag mee zitten praten. Op een gegeven moment, zo'n beetje aan het eind van het gesprek, zeg ik: okee dames, geeft u mij uw telefoonnummer maar, als ik eens iets voor u heb, zal ik contact met u opnemen. Maar toen had je die gezichten moeten zien. Toen was het meteen van: o nee hoorl, met u willen wij beslisselijk geen zaken doen. Dat wantrouwen, dat ergert mij mateloos. Wij, van de zedenpolitie, proberen ons werk zo goed mogelijk uit te voeren. Dat is een vak. Jammer, dat de maatschappij er niet altijd in slaagt, voldoende begrip voor ons beroep op te brengen, denk ik wel eens." Dat vak is de laatste decennia aan nogal wat verschuivingen onderhevig geweest. Tot en met het jaar 1936 was het kennelijk niet nodig haar taken af te bakenen en te omschrijven – echter vanuit het "gemis aan een boekwerk, dat inzichten verschaft in de eisen van zedelijke aard, waaraan een goed politieambtenaar heeft te voldoen" ontstond toen het kloke boekwerk, *De zedelijke taak der politie*, geschreven door de politiecommissaris Jac van Waning. De schrijver schreef, dat "zedelijk overwicht, voor elk mensch een sieraad, den politiemannet een levensbehoefte is"; "hij is het die de onderwijzer van de straat is en de hoeder op de steeds onveiligere wegen". De zedelijke taak van de politie had volgens meneer Van Waning ook politieke consequenties: vooral

"waar de klassenstrijd ook haar niet onberoerd heeft gelaten" was de taak van de politie: behouden, beschermen en handhaven. Immers: het land moge er schoon en bloeiend uitzien, dat onze "hervormers" ons schilderen, hun land van belofte intrekend zal men een chaos vinden, die niemand bevredigen kan. In het behoud heeft zeer zeker ook de politie een zedelijke taak te vervullen."

Dries van Agt

Nu, een goede veertig jaar later, is het uitgerendend de zedenpolitieken Bouwe Kalma uit Rotterdam, die het tegenovergestelde beweert: in een samenleving waarin veel verandert, moet de politie juist de vinger aan de pols des tijds houden en meegaan in de ontwikkelingen. De rol van de politie moet daarbij niet worden onderschat. Uit een onlangs verschenen rapport van het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum van het Ministerie van Justitie blijkt, dat het Nederlandse publiek seksuele en drugdelicten en delicten, die een overtreding inhouden van wat men de secundaire fatsoensnorm zou kunnen noemen, (bijvoorbeeld mishandeling van de echtgenote) hoger opneemt dan de politie en het openbaar ministerie. Dat is jammer voor dat Nederlandse publiek want de drie onderhavige misdrijf-genres zijn alle drie uitvloeielen van het feit, dat de maatschappij er nu eenmaal slecht op in is gesteld, problemen van mensen en problemen van de menselijke psyche het hoofd te bieden: zo ontstaan seksuele en drugdelicten en overtredingen van de secundaire fatsoensnorm. Deze gedachte zou ook de achterliggende moeten zijn van het denken en doen van de zedenpolitie, betoogde professor mr J.M. van Bemmelen in 1961 in het *Tijdschrift voor Strafrecht*: "Zoveel is

echter zeker, dat alle moderne onderzoeken op dit gebied er op wijzen, dat de zedendelicten en in het bijzonder de schennis der eerbaarheid en de ontucht met minderjarigen en met personen, die aan iemands toezicht zijn toevertrouwd voor een belangrijk deel voortvloeien uit angst en nood en geestelijke aberraties." Overigens vroeg ook Van Bemmelen zich nog af: "Moeten wij de zedendelicten nu zien als aantastingen van het huwelijk, van de kuisheid (reinheid) van het openbare leven, of als aanrandingen van een ongestoorde seksuele ontwikkeling van jonge mensen?" En omdat uit de rest van zijn betoog niet goed duidelijk werd, wat Van Bemmelen daar nu zelf van vond, schrijven we hier ook maar even het antwoord op, dat de toenmalige hoogleraar Dries van Agt (die toen waarschijnlijk niet kon bevroeden, dat-ie het ooit tot minister van Justitie zou schoppen) in 1970 op de conferentie *Strafrecht en Seksualiteit* daar op gaf. "Wat is onzedelijk?" vroeg Van Agt zich af om vervolgens voor te stellen: "Laten wij onzedelijk noemen iedere handelwijze die niet beantwoordt aan hetgeen de betrokkene in de gegeven situatie, afgezien van hetgeen het recht van hem verlangt, als goed mens behoort te doen of te laten." Ook: "Wanneer de wetgever gedragsregels stelt, spreekt hij daarin geen oordeel uit in die zin, dat hij daarvan afwijkend handelen tot een vergriep tegen de ethiek bestempelt, wel brengt hij in zijn regelgeving vaak tot uitdrukking wat de meerderheid als behoorlijk en onbehoorlijk beschouwt." De normen verschuiven. Vier jaar geleden verscheen bij de Staatsuitgeverij het tweede interimrapport van de adviescommissie Zedelijkheidswetgeving, waarin de adviescommissie *vervolg op pag. 33*

DOSSIER ZEDENPOLITIE vervolg van pag. 29

Bovendien is de aard en de suggestiviteit van de vragen zodanig, dat ik ernstige twijfels heb over de objectiviteit waarmee het onderwerp in uw blad zal worden benaderd.

(beter bekend als de „commissie-Melay“) voorstellen voor wijziging van een paar wettelijke deelen. De strafbaarstelling van pornografie werd daarin zo goed als afgeschaft. Van Agt wilde er almar niet aan; het interimrapport resulteerde tot dusver niet in een beleid. Onlangs nog (Haagse Post, 27 november 1976) noemde Van Agt pornografie „geestelijke milieuvervuiling; het tot handelswaar maken van de menselijke seksualiteit, die ons als een gave, en een opgave, gegeven is.“

Vershil in beleid

Het gaat er om, waar de grens getrokken wordt. Die grenzen liggen verschillend, in elke plaats anders. Veel hangt af van plaatselijke verordeningen. Hoofdspecteur Platenkamp daarover: „Wat hier in Amsterdam kan, is elders niet mogelijk. De prostitutie op de wallen tast de rechtsorde niet aan, maar als dezelfde dames in Staphorst achter het raam zouden zitten, zou daar wel tegen worden opgetreden.“ Belangrijkste criterium is, of er sprake is van geweld of ongewilde confrontatie, zegt Platenkamp: „'t Is nu zo geregeld in Nederland, dat mensen die willen, de weg wel weten; die weten dat je op de wallen moet zijn voor sex. 't Hoefte van mij niet overal geëtaleerd te worden. Als ik met mijn nichtje van vijf een boodschap doe, wil ik niet, als ik met haar in De Bijenkorf wandel, daar een rek met de meest harde porno aantreffen. Als ik

harde porno wil, ga ik wel naar Lasse Braun of Beate Ushe in de Kalverstraat. Wij willen geen ongewenste confrontatie met die sex. Er leven ook nog mensen in ons land, die dat helemaal niet op prijs stellen en daar moet je rekening mee houden. Ook de calvinist moet niet op elke hoek van de straat geconfronteerd worden met bloot en porno en weet ik niet allemaal wat. Echt, ik kan me af en toe behoorlijk ergeren aan die voorvechters die niet anders doen dan alleen maar roepen van: alles moet vrij, alles open en bloot, jongens... Dat vind ik overdreven. 't Is nu zo geregeld in Nederland, dat mensen die willen, komen wel aan hun trekken. Ik vind het goed zo.“ Optreden, zelfs tegen de „meest harde porno“, gebeurt niet meer in Amsterdam. Platenkamp: „De hele filmkeuring staat op de helling en daarom treden we niet op tegen de bioscopen, die pornofilms draaien die niet door de filmkeuring zijn gekomen. Ik ben *Deep Throat* gaan zien... nou jàh! Voor mij persoonlijk hoeft het echt niet, die harde sex, maar ik vraag me wel af, of we daar als zedenpolitie zo nodig tegen op moeten treden. Even zo goed met de abortus: ik kan zo tientallen mensen noemen, die strafeloos abortus uitvoeren, hier in Amsterdam. Maar omdat het wetsontwerp in de lucht hangt eh het een omstreken zaak is, treden wij er niet tegen op.“ Vertelt dat hij regelmatig in dubio staat of ergens wel of niet tegen moet worden opgetreden: „Dan bel ik

met de officier van justitie, dat komt vrij vaak voor, ja. De officier zegt dan, wat er gebeuren moet of niet. Ook gebeurt het wel, dat hij zegt: maak maar een proces-verbaal op, dan gooien we de zaak voor de rechter; laten we kijken, wat die ervan vindt.“

Het woord „neuken“

Zijn collega in Den Haag, commissaris W.A. van Andel, die als regelmatig bezoeker van de gereformeerde kerk als één der door Platenkamp aangeduide „calvinisten“ kan worden aangemerkt, voert een straffer beleid. Van Andel laat ook nauwlettend de etalages van sex-shops in de gaten houden, vanuit het oogpunt van ongewilde confrontatie. „We maken bezwaar tegen een bloot, mannelijk geslachtsdeel in erectie, als dat geëtaleerd wordt. Daar neemt de bevolking aanstoot aan; vandaar dat onze mensen regelmatig de winkeliers adviseren, dat ze daar wat aan moeten veranderen.“

— En een bloot vrouwelijk geslachtsdeel? Van Andel: „Dat is nooit in erectie; het hangt er vanaf, hoe dat geëtaleerd wordt.“ Van Andel is geen voorstander van het opheffen van de zedenpolitie, wier taken immers ook onder de andere diensten zouden kunnen vallen als de prostitutie als louter ordeprobleem en verkrachting als een geweldsdelict zou worden beschouwd. Hij vindt dat voor het werk, dat de zedenpolitie verricht, specifieke kennis nodig is die niet elke agent heeft.

Hoewel: „We hebben hier geen bord met Zedenpolitie meer op de deur hangen; Kinderpolitie, dat kun je op een bord zetten, maar Zedenpolitie niet. Stel je voor, dat je een goede kennis hier naar binnen ziet gaan, bij de zedenpolitie dus... Daar zou dan al heel snel over gepraat gaan worden, met alle gevolgen van dien.“

Van Andel noemt de ontwikkeling der zeden „een dynamische kant van het werk“, al frons hij zich regelmatig het voorhoofd als hij het maandblad *Sekstant* leest. „De meerderheid van de mensen is nog niet zo ver; dat kan ik beoordelen, want ik houd regelmatig lezingen over mijn werk. Wat mij aan Sekstant stoort, is vooral de wijze waarop het gebracht wordt, het is ook het taalgebruik. Men moet meer rekening houden met hen, die het er moeilijk mee hebben. Om u een voorbeeld te noemen: ik denk, dat het merendeel van het Nederlandse volk moeite heeft met het woord *neuken*; dat moet je dan in een blad als Sekstant niet bedenken; daar moet een ander woord voor bedacht worden door de schrijvers in dat blad.“

Later: „Als ik zie, wat er tegenwoordig niet allemaal op de televisie vertoond mag worden in vergelijking met tien jaar geleden, dan denk ik... ach, het hoeft voor mij allemaal niet meer zo nodig. En dan zegt u: het totaal aan zedenmisdrivingen neemt af, maar ik weet niet, of je dat wel zo absoluut kunt stellen. Het blijkt, dat er nog regelmatig mensen zijn, die zich aan

exhibitionisme en schennis van de eerbaarheid ergeren; dat komt nog steeds heel veel voor, vooral met het wisselen van de seizoenen: als de blaadjes gaan vallen of als het lente wordt, neemt het aantal aangiften toe."

"Beroepshalve bezoek ik nog wel eens een sex-club en ik moet zeggen, het meeste dat ik daar zie, vind ik weerzinwekkend. Ik vind het vaak zo banaal, zo typisch Hollands... Een goed-uitgevoerde striptease kan kunst zijn, maar een boerse uitkleedpartij, waarbij de vrouw, hup, het zaakje laat zakken, is alleen maar lomp."

Politie en privacy

De zedenpolitie bestaat niet, de politie heeft geen mening, werd gezegd. De politie handhaaft de goede orde en de openbare zeden. De politie is je vriend. "Ze handelen al naar gelang het hen uitkomt", zegt iemand die meermalen met de zedenpolitie geconfronteerd werd. „Als je hen kunt helpen, als ze denken dat je een tip voor ze hebt of zo, zijn ze erg aardig voor je, maar als je verdachte bent, dan ben je rechteeloos." Want zedenpolitie blijft politie. Alleen: met de zedenpolitie in aanraking komen is voor veel mensen een stuk onplezieriger en bedreigender voor hun persoonlijk leven dan met de „gewone" politie te maken krijgen. Het ligt wat gevoeliger, of – zoals hoofdinspecteur Bouwe Kalma het in het gesprek, dat ik met hem had, zei: „Als iemand met een dronken kop zijn auto in puin rijdt en voor een tijdje in Bankenbosch terecht komt, dan wordt-ie, als hij daar weer ontslagen is, zonder problemen weer door de maatschappij geaccepteerd. Iemand, die een veroordeling wegens een zedendelict achter de rug heeft, is voor eens en altijd getekend; dat zijn dingen die de samenleving

niet pikt, en waar nog jarenlang over doórgespraat wordt." De zedenpolitie is politie. Ze gaat mank aan hetzelfde gebrek aan respect voor privacy als de „gewone" politie dat doet. Politiedossiers zijn formeel gesloten voor de buitenwereld maar in de praktijk wordt er met die „hoogst vertrouwelijk"-heid regelmatig de hand gelicht. Bij zedendelinquenten komt dat – blijkens het onthullende onderzoek *Politie en Privacy*, dat de Vereniging van Reclasseringsinstellingen kortelings uitgaat – het meest voor. Een voorbeeld uit de praktijk. Een medewerker van de reclassering werd bij een personeelschef van de PTT ontboden. De personeelschef had het proces-verbaal dat tegen een PTT-werknemer wegens een zedenmisdrijf was opgemaakt, vóór zich liggen. Hij had dit gekregen via de bedrijfsrecherche van de PTT. De personeelschef verlangde van de reclasseringswerker advies over een eventueel ontslag, maar deze protesteerde tegen de onzorgvuldige manier, waarop het proces-verbaal door de politie was opgemaakt. De werknemer werd voorlopig geschorst, maar (het reclasseringsrapport) „later werd de werkelijke dader gearresteerd en bleek cliënt onschuldig. Cliënt heeft een moeilijke tijd doorgemaakt en moest intern in het bedrijf worden overgeplaatst." Het geval staat niet op zichzelf. In het reclasseringsdossier bevinden zich verder onder andere nog de volgende gevallen: tijdens een conflict krijgt een veertigjarige leraar door de directeur van de school, waar hij werkt, ineens te horen, dat hij vijf jaar geleden seksuele handelingen met een 14-jarig, aan hem toevertrouwd meisje zou hebben gepleegd en dat hij

dit vergrijp, bij zijn sollicitatie vier jaar geleden zou hebben verzwegen. De directeur had deze informatie van de gemeentepolitie; de leraar kon niet anders doen, dan zich ziek melden en vervolgens naar een andere baan solliciteren. Een ander geval is dat van een 54-jarige bedrijfsleider, die ineens werd ontslagen, nadat zijn werkgever door een „lagere functionaris van de rijkspolitie" was ingelicht over een enkele jaren geleden gepleegd seksueel misdrijf; de rijkspolitieman gaf zijn slachtoffer meteen maar de kwalificatie „seksueel delinquent" mee.

Een vat vol tegenstrijdigheden

En dan is er het geval van een 43-jarige glazenwasser, die er een veroordeling wegens een zedenmisdrijf op heeft zitten en die had gesolliciteerd naar de functie van taxichauffeur. Een reclasseringsambtenaar toog samen met de glazenwasser naar het politiebureau om daar de *taxikaart* te regelen. De politiefunctionaris zei toen, dat de glazenwasser „die in geen tien jaar zou krijgen" en belde toen meteen maar, in bijzijn van de reclasseringsman en de glazenwasser, de eigenaar van het taxibedrijf op om deze tegen de glazenwasser te waarschuwen. Ons laatste voorbeeld betreft een 34-jarige vertegenwoordiger, die in een kleine plaats woonde. De zedenpolitie wilde een verslaggever van de plaatselijke krant best – in het kader van een waarschuwend verhaal over ontucht met kinderen – alles vertellen over de vertegenwoordiger, die aldus met leeftijd, voorletters, beroep en zijn vrijetijdsbesteding als voetbaltrainer in de krant kwam te staan. De voetbaltrainer had pedofiele ontucht gepleegd – zijn werkgever was één van de

velen, die hem onmiddellijk uit het kranteverhaal herkende en adviseerde de vertegenwoordiger, dat hij beter maar ontslag kon nemen. Aan de Haagse politievoorzitter N. Laterveer vroeg ik, of het wel nodig is, de betrokkenen in een zaak, waar de zedenpolitie zich mee bezig houdt, breeduit in de berichtgeving in kranten te betrekken. Laterveer antwoordde dat de meeste zedenzaken niet eens in de krant komen („het nieuws zit hem altijd in het bizarre en wat is er tegenwoordig nog bizar aan de zeden?"). Maar voegde er, nadat ik de uitvoerige, niet zo piëteitsvolle berichtgeving over de vermoorde homofiel die altijd nieuwe vriendjes mee naar huis nam, in herinnering had geroepen aan toe: „Als voorlichter van een overheidsinstelling heb je de taak, zo open mogelijk te zijn. In zo'n geval komt het op de verantwoordelijkheid van de betrokken journalist aan en ach, u weet zelf even goed als ik, dat het gehalte van de gemiddelde politiever slaggever nogal wat te wensen over laat." De staat als zedenmeester: alles wat in strijd wordt geacht met wat „normaal" is, heet strafbaar en verboden, maar de onzedelijkheid van een berichtgeving in kranten die niets verhuult, blijft buiten de discussie. We bedoelen maar – een vat vol tegenstrijdigheden, die zedenpolitie. Geheimzinnig. Bolhoeden. Behoudend. Zorg, dat je d'r nooit iets mee te maken krijgt. Commissaris W.A. van An del, Den Haag, zegt: „O ja, voor ik het vergeet: ik zou het heel fijn vinden, als u goed in uw artikel tot uitdrukking zou willen laten komen, dat wij altijd en voor iedereen open staan voor een gesprek." Wie daar – na lezing van al het bovenstaande – nog zin in heeft, weet dus, waar hij terecht kan.

Rudie Kagie